

Diabetes és COVID-19: a Magyar Diabetes Társaság tevékenységének bemutatása a pandémia ideje alatt

Rosta László dr., Kempler Péter dr.

A diabetes COVID-19-fertőzésben a rossz prognózis és a halálozás jelentős rizikófaktor. A diabetes az immunválasz károsodása miatt önmagában is fokozott fogékonyságot jelent a COVID-19-fertőzésre, ugyanakkor az epidemiológiai vizsgálatok arra is rámutattak, hogy mind a fertőzés okozta súlyos szövődmények előfordulása, mind a halálozás lényegesen magasabb volt ebben a betegcsoportban. A nem megfelelő glikémiás kontroll, a nagy vércukor-variabilitás és a társbetegségek bizonyítottan további független rizikótényezőknek tekinthetők a klinikai gyakorlatban. Éppen ezért a vércukorszint és a diabeteshez kapcsolódó társbetegségek fokozott kontrollja kiemelten fontos a szövődmények elkerülése céljából.

Az internet gyors fejlődésével párhuzamosan már a pandémia előtt is elkezdődött a diabetesgondozás fokozatos átalakulása. A járványhelyzet azonban új kihívás elé állította a cukorbetegeket és az egészségügyi ellátókat egyaránt, megnyitva a lehetőséget a digitális alapú ellátás fejlődésének irányába. A pandémia ideje alatt a Magyar Diabetes Társaság számos formában nyújtott támogatást a cukorbeteg telemedicinaalapú gondozásához.

Magyarország a telemedicina vonatkozásban elég jó alapokkal indult, hiszen a diabetológiai gondozásban már hozzávetőlegesen 10 éve elérhetőek az elektronikus

vércukornaplók, és az egyre bővülő kínálatot mutató mobilapplikációk is hasznos segítséget nyújtanak.

AZ ELEKTRONIKUS EGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLTATÁSI TÉR (EESZT)

2017 novemberében indult el az Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Tér (EESZT) működése, amely lehetőséget biztosít a vények elektronikus felírására (eRecept), azok kiváltásának ellenőrzésére és a beteggel kapcsolatos egészségügyi dokumentumok (EHR) egészségügyi intézmények közötti megosztására. A járvány kezdetére a rendszer már teljesen beépült az egészségügyi ellátás folyamatába, és a magánellátókat is beleértve az összes egészségügyi szolgáltató csatlakozott és használta az EESZT-t. A lakosság részéről is exponenciálisan nőtt az igény a telemedicina iránt, mivel a járványhelyzet ideje alatt itt tudták legkönnyebben elérni az egészségügyi leleteiket és a különféle igazolásokat. Ennek eredményeképpen a 2021. szeptember 30-án megrendezett Digital Health Summit konferencián elhangzottak szerint 2021 augusztusára az ügyfélkapu-regisztrációval rendelkezők száma már 4 923 149 volt, és a felmérések szerint a felnőtt lakosság 43%-a használta aktívan az EESZT-t és mindössze 24% az, aki egyáltalán nem is hallott róla.

AZ MDT PANDÉMIA ALATTI TEVÉKENYSÉGÉNEK BEMUTATÁSA

A Magyar Diabetes Társaság évek óta a telemedicina elkötelezett támogatója. Jól fémjelzi ezt, hogy immár két éve önálló munkacsoportja foglalkozik a kérdéskörrel. Az MDT a járványhelyzet ideje alatt is számos formában segítette a diabetológus kollégák munkáját, a cukorbeteg gondozását. Ezen aktivitások közül a legfontosabbak kerülnek bemutatásra az alábbiakban.

Jogszábeli változások

2020 márciusában, a járványhelyzet kihirdetését követően az MDT elnöke, *Kempler Péter* professzor a COVID-19-járvány miatt a cukorbetegeket érintő ellátási nehézségek könnyítése céljából három levélben kereszte meg az egészségügyi hatóságokat. Ezek közül az első *Lengyel Csaba* professzor javaslatára a szakorvosi javaslatok meghosszabbítását, a második a gyógyászati segédeszközök EESZT-ben való felírhatóságát, a harmadik pedig a telemedicina segítségével történő távvizit finanszírozását érintette. Vélhetően ezen aktivitásoknak is szerepe volt abban, hogy a 2020. 03. 14-én megjelent 10/2020. EMMI-rendelet meghosszabbította az emelt és kiemelt támogatással rendelhető gyógyszerekre és gyógyászati segédeszközökre kiállított szakorvosi javaslatok érvényességét a veszélyhelyzet időtartamára és annak megszűnését követő 90 napra. Ezt a későbbiekben a pandémia ideje alatt több alkalommal ismételt meghosszabbították. 2020. április 29-én megjelent a 157/2020. kormányrendelet, amely a telemedicina körében nyújtható szolgáltatásokat szabályozta, ezt később – az MDT elnökének júniusban a Miniszterelnöki Kabinetiroda felé történt kérésével összhangban – a 330/2020. (IX. 16.) EMMI-rendelet módosította és véglegesítette. 2020. május 1-étől az összes diabetológiai vonatkozású gyógyászati segédeszköz felírhatóvá vált eReceptre.

A telemedicina támogatása

2020 áprilisától a Magyar Diabetes Társaság és annak Családorvosi Munkacsoportja online konzultáció lehetőségével segítette az alapellátásban dolgozó kollégák

munkáját. A konzultációhoz a felületet a társaság honlapja biztosította. A kezdeményezés során szerzett tapasztalatok a későbbiekben alapjául szolgálhatnak majd a társadalombiztosító által finanszírozott online vizit/konzultáció megvalósításának, illetve hasznos segítséget nyújthat a jelenleg megalakuló praxisközösségeknek a cukorbeteg gondozásában.

Szintén áprilisban jelent meg *Barkai László* professzor „Távkonzultáció gyermekdiabetesben” című szakvéleménye a Szakmai Kollégium Csecsemő- és Gyermekgyógyász Tanácsa számára, amely összefoglalta a gyermekdiabetológiai ellátás, gondozás során alkalmazható távkonzultáció legfontosabb szempontjait.

2020 novemberében, miután a telemedicina szabályozását érintő 33/2020. (IX. 16.) EMMI-rendelet alapján lehetővé vált, hogy a személyes találkozás mellett – a jogszabályban meghatározott feltételek alapján – a betegellátás valamilyen infokommunikációs eszközzel történjen, a biztonságos betegellátás és a diabetológus kollégák folyamatos továbbképzésének biztosítása és a diabetológiai szakellátás technikai-tárgyi feltételeinek mielőbbi javítása céljából a Magyar Diabetes Társaság – az AstraZeneca Kft. és a Novo Nordisk Hungária Kft. kötelezettségmentesen felhasználható támogatása segítségével – pályázatot hirdetett telemedicinaalapú, a cukorbeteg-gondozást segítő eszköz biztosításához. A felhívás rendkívül sikeres volt, hiszen összesen 260 darab táblagépre érkezett be érvényes pályázat. Az MDT elnöksége által létrehozott ad hoc bizottság valamennyi pályázatot támogatta, a felmerülő kiegészítő forrásigényt az MDT biztosította. A táblagépekre számos, a diabetológiai gondozást, a mindennapi betegellátást és kommunikációt segítő applikáció már előzetesen telepítésre került. Ezek közül kiemelendő a Magyarországon forgalomban levő összes gyógyszer adatával, részletes leírásával és különböző döntéstámogató funkciókkal rendelkező PHARMINDEX mobilalkalmazás egy éves előfizetése, ami a Philip Morris Magyarország támogatásával valósulhatott meg.

A Magyar Diabetes Társaság e-kommunikációs platformja

A Magyar Diabetes Társaság web-rendszere a több mint 18 éve működő, napjainkra a magyar diabetológia első

számú információs forrásává vált szakmai portál. Látogatottsága a járványhelyzet ideje alatt is kiemelkedőnek bizonyult és fontos szerepe volt a tagság számára az információk átadásában, a naprakész tájékoztatásban és a pandémia alatt is nagy létszámban látogatott online konferenciák, továbbképzések szervezésében és lebonyolításában. A rendszer három fő alkotóelemre épül:

- diabet.hu
- e-Hírlevél rendszer
- „Diabetológus” mobilapplikáció

A diabet.hu további két részre, a szakmai oldalakra és a páciensoldalakra különül el. A heti hírlevelet kapó orvosok, szakdolgozók száma 4600 fő. A rendszeresen megjelenő szakmai hírlevél a félezer kiadáshoz közelít. A web-rendszert az MDT az évek alatt többször is megújította, az egyik legutóbbi fontos változtatásként bevezette a szegmentált információközlés lehetőségét az orvosok és laikusok irányába.

Az MDT által kiadott mobilapplikáció („Diabetológus” app) segítségével gyorsan és bárhol elérhetőek az MDT legfontosabb szakmai információi, aktuális hírei,

valamint értesítéseket, emlékeztetőket is tud küldeni a mobiltelefonokra a rendszer. Bejelentkezni a mobilapplikációba ugyanazzal a felhasználó név/jelszó párossal lehetséges, mint az MDT web-rendszerébe.

Fontos, talán mérőföldkőnek is nevezhető újronság a 2021 májusában elindult TELEMEDICINA oldalrendszer, amely az Emberi Erőforrások Minisztériuma által kiírt és a Cukorbeteg Gyermekért Alapítvány által elnyert pályázati támogatás, valamint az MDT Digitális Diabetes Munkacsoportjának aktív közreműködésével készült el és gyakorlati segítséget és információt kíván nyújtani szakemberek, páciensek, valamint minden érdeklődő számára. Az oldalon széles körű és rendszeresen aktualizált tartalom érhető el. Ezek között megtalálhatók telemedicinával kapcsolatos hírek és dokumentumok, szakemberek és páciensek által tartott videóelőadások, gyakorlati útmutatók, konzultációk, tudásellenőrző kérdéssorok, a diabetes megelőzésében és kezelésében segítséget nyújtó okostelefon-alkalmazások, páciensek számára hasznos információkat összegző segédletek gyűjteménye, valamint online konzultációs lehetőségek is.